

DAUGIAKALBYSTĖ IR DAUGIAKULTŪRIŠKUMAS

Pranešimą parengė Radviliškio Vaižganto progimnazijos logopedė –
metodininkė Eugenija Brinkienė

- 2014 – 03 – 21 dieną Rygoje vyko pirmasis Baltijos šalių logopedų kongresas **“Daugiakalbystė ir daugiakultūriškumas: šiuolaikinės logopedijos galimybės ir iššūkiai”**.

Kongreso darbe dalyvavo logopedai praktikai, mokslininkai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Lenkijos, Rusijos, Jungtinės Karalystės, Graikijos.

- Lietuvos logopedų asociacijai atstovavo narių grupė iš Šiaulių, Vilniaus, Kauno, Radviliškio.
- Iš klausėme pranešimų ir diskutavome aktualiais šiuolaikinės logopedijos klausimais apie vaiko raidą bei kalbos plėtotę įvairiame amžiuje, augant dvikalbėje ir daugiakultūrinėje šeimoje.
- Pranešimų temos buvo orientuotos į dvikalbių ir daugiakalbių vaikų kalbos sutrikimų vertinimo, prevencijos ir kalbos raidos problemų įveikimą.

- Organizuoti kongresą tokia tema paskatino emigraciniai ir imigraciniai procesai, kai šeimas pradėjo kurti skirtingų kalbų ir kultūrų piliečiai.
- Antrasis Baltijos šalių logopedų kongresas vyks Lietuvoje, Šiauliuose 2015 m. 03-04 mėn.

DAUGIAKALBYSTĖ

- Daugiakalbystė – visą gyvenimą trunkanti asmens kalbų repertuaro plėtra. Kiekvieno individo daugiakalbystės profilis susideda iš įvairių kalbų žinojimo įvairiais lygmenimis. Tai yra dinamiškas, visą individo gyvenimą trunkantis kalbinio repertuaro kaitos procesas.

doc.dr.Roma Kriaučiūnienė

DAUGIAKULTŪRIŠKUMAS

- Daugiakultūriškumas suprantamas kaip situacija, kai tam tikroje geografinėje erdvėje gyvena skirtingų tautybių, kultūrų ir konfesijų žmonės.
- Lietuva tradiciškai yra daugiakultūre šalis, bet masinė emigracija lems artėjančią imigracijos bangą iš šalių su skirtingomis kultūros tradicijomis.

- Emigracijos mastai ir mišrių šeimų skaičius nuolatos auga.
- Daugiakalbystė ir daugiakultūriškumas iki šiol Lietuvoje retai vertinami kaip ypatingas žmogaus turtas, kurį būtina gerbti ir puoselėti, o kartais šių reiškinių netgi bijomasi.
- Daugiakalbystės baimė Lietuvoje turi galias šaknis – jos siekia priverstinę rusifikaciją, baimę prarasti savąjį tapatumą. Ji sunkiai dera su tradicine kultūros ir tautos samprata.

- M. Daukša rašė: “Kas išblaškė ir išsklaidė tuos, kurie, norėdami išgarsinti savo vardą, statė bokštą net ligi debesų? Kalbos nesantaika. Dėl ko pasaulyje prasidėjo karai, maištai, sukilimai? Dėl kalbų įvairumo. Visų tautų nesantaika, visos apkalbos, vienos kalbos niekinimas kitos išaukštinimas kilo dėl kalbų skirtingumo, lyg iš kokio sąmyšio šaknies išaugo”.
- **Liūdna, kad ir į XXI amžių atėję vis dar bijomės kalbų įvairovės.**

KALBŲ PASIRINKIMAS

- Nedera mišrioje šeimoje atsisakyti vieno iš tėvų kalbos. Šis etninis ir kultūrinis ryšys labai svarbus formuojantis vaiko tapatybei.
- Normalios raidos vaikas yra visiškai pajėgus iš karto mokytis kelių kalbų.
- Vienakalbiams emigrantams kalbos pasirinkimo klausimas tampa aktualus vaikui pradėjus lankyti ugdymo įstaigą.
- Jei vaiko kalbos raida neatitinka normų nereikia apriboti vaiko kalbinės ir kultūrinės įvairovės: kalbos sutrikimai logopedų sėkmingai įveikiami.

- Atsisakius vienos ar abiejų gimtųjų kalbų, negrįžtamai sunaikinamas didžiulis vaiko etninio, kultūrinio ir kalbinio tapatumo klodas.
- Kalbų mokėjimas – yra unikali asmenybės savastis ir turtas, galintis labai padėti tiek kuriant asmeninį ir socialinį gyvenimą, tiek siekiant profesinės karjeros.

DAUGIAKALBĖS ŠEIMOS VARIACIJOS

- Mišri šeima svečioje šalyje.
- Mišri šeima vieno iš tėvų šalyje.
- Vienakalbė emigrantų šeima.
- Vienakalbė ar daugiakalbė tautinių mažumų šeima.

MOKSLINIAI TYRIMAI

- Daugiakalbystės ir daugiakultūriškumo reiškiniai pasaulyje išsamiai tyrinėjami.

Jais domisi sociologai, psichologai, lingvistai, pedagogai ir kitų sričių specialistai.

- Mokslinius tyrimus labai apsunkina daugiakalbystės įvairovė.

DAUGIAKALBYSTĖS TEIKIAMAI PRANAŠUMAI

- Moksliniais tyrimais įrodyta, kad dvikalbių vaikų kalbiniai gebėjimai yra lygiaverčiai ar netgi pralenkia vienakalbių vaikų atitinkamus gebėjimus. Dvikalbiai vaikai greičiau nei vienakalbiai išmoksta skaityti ir rašyti, jiems lengviau mokytis trečiosios ir kitų kalbų. Net matematikos (sąlygos) uždavinius jie sprendžia lengviau.

SUNKUMAI

- Ankstyvuojų kalbos raidos laikotarpiu jiems sunku suvokti gramatikos taisykles, atskirai vertinant kiekvienos kalbos žodynas nesiekia to paties amžiaus vienakalbio vaiko žodyno. Neretai atsitinka taip, kad vaikas vartoja vienos kalbos žodį, tačiau kaito jį (linksniuoja, asmenuoja) pagal kitos kalbos taisykles. Visa tai – iki tam tikro amžiaus – yra normalu.

- Esant poreikiui dvikalbiams ir daugiakalbiams vaikams, mokiniams, suaugusiems teikiama pagalba tikslinant artikuliacinius gebėjimus, lavinant foneminę klausą, turtinant ir plečiant žodyną, formuojant gramatinę kalbos sandarą, mokant kalbos suvokimo ir išraiškos priemonių.

•

AČIŪ UŽ DĒMESĪ